

Delrapport till Lärandenämnden – Kommunplaneuppdrag 2025:1

Dokumentstyp	Omfattar Lärandenämndens verksamheter	Beslutad av Lärandenämnden	Beslutsdatum 2025-09-03
Klassificering 1.6.4	Dokumentansvarig Förvaltningschef Lok	Diarienummer LÄN-2024-880	Revideras senast

Innehåll

1. Bakgrund, syfte och metod.....	2
1.1 Delaktighet och dialog.....	2
1.2 Utgångspunkter och behov	3
1.3 Metod för utredning.....	3
1.4 Forskning och underlag	3
2. Förskola och grundskola – nuläge.....	5
2.1 Kostnadsanalys av förskolor	5
2.2 Fastighetsstatus för förskolor	6
2.3 Kostnadsanalys av skolor	7
2.4 Fastighetsstatus för skolbyggnader.....	8
3. Sammanfattning och slutsatser fram tills nu	9

1. Bakgrund, syfte och metod

SKR kom med nya prognoser för barnafödandet sommaren 2024 som kraftigt reviderade de prognoser som gjordes av SKR 2022. I åldern 0-19 år tappar Sverige som rike 8,3% över 10 år. För oss i Nybro kommun är motsvarande siffra 11,2%. I åldersgruppen 1-5 år så minskar det i Nybro kommun 19,3% medan riket faller 12 %. Det betyder en stor minskning i antal barn och elever i Lärandenämndens verksamheter, tom större än rikets snitt. Det låga barnafödandet börjar med en effekt i förskolan och sedan succesivt uppåt i grundskolan.

Nybro kommun gick 2023 med i projekt om resursfördelning via Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att skapa en ny budgetprocess för god kommunal hushållning.

Under budgetarbetet med SKR-modellen har underlag visat att Nybro kommun har två F-6 skolor och en 7-9-skola för mycket utifrån den struktur kommunen har råd med utifrån en standardkostnad. Dessa underlag baseras dock på den statistik och data som Nybro kommun befann sig i år 2023.

Per 2023 har Nybro kommun den näst lägsta elevpengen till undervisning i grundskolan i Kalmar län samt bland den lägsta jämfört riket.

Detta innebär att en stor del (47% år 2023) av elevpengen går till infrastruktur och andra kostnader som innebär att resurserna inte används till undervisning i lika stor grad som rikssnittet. Således har Nybro kommun över tid prioriterat skolinфраstruktur i budgetarbetet. Motsvarande andel för riket är 44% år 2023 (Kolada).

Detta leder till att vi som kommun står inför avgörande vägval i en framtida skolstruktur.

Kommunfullmäktige gav i Kommunplan med budget 2026 Lärandenämnden *kommunplaneuppdraget 2025:1 se över förskole- och skolstrukturen utifrån demografi, effektivitet och kvalitet.*

Lärandenämnden fattade sedan beslut om ett projektdirektiv där förvaltningen fick i uppdrag att ta fram två alternativa scenarier som visar både kostnader och konsekvenser. Dessa ska ligga till grund för Lärandenämndens beslut, som i sin tur ska vägledas av vad som bäst främjar kvalitet och likvärdighet i skola, fritidshem och förskola. Det slutgiltiga beslutet fattas av kommunfullmäktige, vilket understryker frågans strategiska betydelse för hela kommunen.

1.1 Delaktighet och dialog

En utredning som ska ta fasta på en långsiktig strategi och målbild kring vår framtida förskole- och skolstruktur kräver en hög grad av delaktighet. Många perspektiv ska lyftas in i utredningen och sammanvägas. Den behöver också gå i takt med översiktsplanens arbete.

En översyn av intressenter togs fram i projektdirektivet för att säkerställa delaktighet och inflytande. Därför bygger utredningen på ett brett deltagande från olika samhällsaktörer, medarbetare, barn och elever. Skolpersonal kommer att få ge sina perspektiv genom strukturerade samtal där skolchef, verksamhetschef för grundskola och verksamhetschef för förskola möter personalgrupper som fått frågor i förväg att diskutera. Dessa genomförs under augusti och september. Vårdnadshavare engageras via digitala enkäter. Barn och elever får komma till tals genom elevråd, där de kommer att få diskutera skolstrukturens framtid. Ungdomsrådet kommer också att engageras för att samla upp barnperspektivet. Projektledare och skolchef deltar i ortsdialoger kopplade till översiktsplanen, vilket kommer att skapa en helhetsbild av behov och förväntningar, dessa genomförs under augusti och september. De tidigare ortsdialogerna som genomförts av samhällsbyggnadsnämnden ligger också som grund för delaktighet då skola och förskola var frågor som togs upp i alla ortsdialogerna.

Arbetsgruppen har bred representation av kompetenser där NBAB, Samhällsbyggnadsförvaltningen, rektorer, elevhälsa mfl är med så många perspektiv tas om hand. Det finns också referensgrupper kopplade till projektet med förvaltningschefer och VD:ar från kommunstyrelseförvaltningen,

samhällsbyggnadsförvaltningen och NBAB. Dessutom förs löpande informationer och dialoger i kommunstyrelsen, lärandenämnden, NBAB:s styrelse och samhällsbyggnadsnämnden.

Det är också kopplat en kommunikationsplan till projektet och kommunstyrelseförvaltningen har tilldelat kommunikationsstöd till projektet.

1.2 Utgångspunkter och behov

Nybro kommun står inför en demografisk utmaning. Antalet barn och elever har minskat de senaste åren och SKR prognostiserar ett kraftigt minskat barnafödande under de närmsta 10 åren.

Verksamheterna kommer att behöva anpassas i samma takt. Vi ser idag ett överskott av skol- och förskoleplatser i och med att många enheter inte är fullbelagda. För att skapa likvärdiga förutsättningar för alla barn och elever krävs en minskning av segregationen och en omfördelning av resurser – från lokaler till undervisning och lärmiljöer.

För att skapa en utgångspunkt har det fram till delrapporten lagts stort fokus på att skapa helhetsbilder. NBAB har tagit fram en översikt över lokalerna som går igenom i delrapporten. Förvaltningen har tagit fram antal platser per enhet utifrån pedagogiska förutsättningar. Märk väl att det inte är givet att ventilation, brandskydd mm är dimensionerat för detta antal. Det krävs fördjupade analyser av NBAB per enhet för att garantera ventilation, brandskydd mm.

Till detta har vi sedan lagt fasta kostnader för att på så sätt få en översikt av lokaleffektiviteten. De fasta kostnaderna såsom hyra, lokalvård, fast måltidskostnad, är en viktig parameter att ta hänsyn till. Det är framförallt förutsättningarna för att nå en kostnadseffektivitet per enhet satt i relation till antal barn/elever som behövs. Till detta kommer sedan barnprognoserna läggas för att se hur många platser som behövs i tätorten samt hur många barn och elever som kan prognostiseras gå på ytterskolorna och ytterförskolorna. På så sätt kan den slutliga utredningen presentera en samlad bild av skolkommunens nuvarande effektivitet satt i förhållande till en framtida möjlig effektivitet.

Nästa steg är att koppla de pedagogiska indikationerna och forskning till underlagen. Det arbetet pågår för fullt. Utöver detta finns underlagen från ortsanalyserna och till dessa ska det som framkommer i samrådsmötena gällande översiktsplanen adderas.

1.3 Metod för utredning

Utredningen leds av projektledare Åsa Nystedt. Styrgrupp är förvaltningschef/skolchef, verksamhetschef grundskola, administrativ chef och projektledare. Det finns en arbetsgrupp bestående av representanter från elevhälsan, rektorer, samhällsbyggnad, NBAB, administrativ chef mfl för att ha bred kompetens och se frågorna utifrån olika perspektiv. Till detta finns ett antal referensgrupper för att säkerställa att förvaltningschefer och bolagsvd:ar är informerade under processen.

Utredningen vilar på tre ben: dokumentstudier, workshops och löpande informationsspredning. Genom att analysera befolkningsprognoser, fastighetsstatus och kostnader för varje enhet skapas ett faktabaserat underlag. Workshops och enkäter med skolpersonal, fackliga representanter, elever, vårdnadshavare och medborgare ger kvalitativa insikter. Informationen delas kontinuerligt med berörda nämnder och aktörer för att säkerställa transparens och delaktighet.

1.4 Forskning och underlag

I projektet ingår att skapa en överblick över relevant forskning. En sammanfattning av den forskning som är genomgången hittills visar att förskolebarn i socioekonomiskt utsatta områden tenderar att klara sig sämre på nationella prov i åk 3 och åk 6 [Segregation och likvärdighet i förskolan -](#)

[Skolverket](#). God personaltäthet och mindre grupper har störst betydelse för de yngsta barnen i förskolan. Mindre barngrupper skapar bättre villkor för arbetslagen att kommunicera och interagera med barnen oavsett ålder [Barngrupperns storlek i förskolan](#).

I grundskolan till skillnad från förskolan anger Skolverket inga fasta rekommenderade gruppstorlekar utan lägger större vikt vid antal elever per lärare. Andra viktiga faktorer är lärarbehörighet samt klassens sammansättning utifrån sociala parametrar.

Det finns forskning som inriktar sig mot effekter av skolsegregation. Stefan Lund, professor i pedagogik vid Stockholms universitet, inriktar sin forskning mot frågor om bl.a. skolsegregation, skolkulturer och hur symboliska gränser skapas, omformas och styr barn och ungas inkluderings- och exkluderingsprocesser i den mångkulturella skolan. Enligt Stefan Lund, finns två s.k. förbundna utgångspunkter:

1. Att skolsegregation och etniskt homogena skolkulturer **förhindrar** grundskolans möjligheter att uppfylla den svenska skollagens övergripande målsättningar om att verka för att alla barn ska ges likvärdiga möjligheter till kunskapsutveckling, motverka fördomar och intolerans samt utveckla elevernas förståelse för samhällets kulturella mångfald.

2. Att etniskt heterogena skolkulturer **förbättrar** grundskolans möjligheter att uppfylla den svenska skollagens övergripande målsättningar om att verka för att alla barn ska ges likvärdiga möjligheter till personlig kunskapsutveckling, motverka fördomar och intolerans samt utveckla elevernas förståelse för samhällets kulturella mångfald.

Enligt Stefan Lund räcker det emellertid inte med att skapa integrerade skolor. Skolan och dess lärare måste arbeta för att etniska gränser ska överskridas och omförhandlas och nya vänskapsrelationer skapas.

Rikets skolor har, som Skolverket skriver i rapporten *Kartläggning av huvudmännens arbete med att motverka skolsegregation* (2018), blivit allt mer uppdelade utifrån elevernas familjebakgrund och skolornas socioekonomiska sammansättning vilket har fått allt större betydelse för elevernas resultat. Boendesegregation och skolval anges i rapporten som de avgörande faktorerna bakom den ökade skolsegregationen.

2. Förskola och grundskola – nuläge

Flera förskolor har fler platser än barn, vilket innebär ineffektiv resursanvändning. En anpassning av antalet platser gjordes inför läsåret 2025/2026 motsvarande 9 avdelningar. Vi ser i barnprognoserna att vi får fler lediga platser succesivt under de närmsta åren i förskolan pga minskat barnafödande. Vi ser i vår sammanställning att det i grundskolan redan idag finns ett överskott på cirka 600 platser. Små enheter har svårt att rekrytera behörig personal och erbjuda likvärdig elevhälsa. Kostnaderna per elev varierar kraftigt.

Vi kommer behöva ha överkapacitet i både förskola och skola för att kunna möta inflyttning, eventuell nedläggning av fristående skolor eller förskolor, eller att det ett år föds fler barn än prognosen. Utifrån ett resurseffektivt synsätt skulle platsreservation skapas på några få förskole- och skolenheter som snabbt kan skala upp om behovet uppstår och företrädesvis i tätorten då det är i tätorten som majoriteten av barn bor.

2.1 Kostnadsanalys av förskolor

	Antal avdelningar ht-25	Antal inskrivna barn 15 oktober 2025	Max antal barn/förskola	Beräknade fasta kostnader	preliminär småskalighet (kr)	Beräknad kostnad per elev ht25 (kr)	Diff mot snitt	jämfört snittpris	Beräknad kostnad per elev om fullt	Diff mot snitt om fullt	Hur mycket barnantalet måste öka för att enheten ska anses fullbelagd, enligt det pedagogiska perspektivet
Fastighet											
Vitsippan	6	102	ca 115	3 770 341		36 964	-10 751	-29%	32 786	-14 930	-31%
Häremålagården	3	49	58	1 729 269		36 026	-11 689	-24%	29 815	-17 900	-38%
Ljunghaga Förskola	5	79	90	2 079 750		27 730	-19 985	-42%	23 108	-24 607	-52%
Madesjöskolan Fsk	4	77	ca 71	3 643 341		47 939	223	0%	51 315	3 599	8%
Orrefors förskola	2,5	37	30+15	940 569		25 421	-22 295	-47%	31 352	-16 363	-34%
Alsterbro Fsk	1	22	40	967 638		48 382	666	1%	24 191	-23 525	-49%
Bäckebo Fsk	1	21	22	652 038	192 036	42 204	-5 512	-12%	38 367	-9 348	-20%
Örsjö Fsk	2	38	36	877 354		23 712	-24 003	-50%	24 371	-23 345	-49%
Kristvallabrunn Fsk	1	20	20	1 035 419	192 034	61 373	13 657	23%	61 373	13 657	23%
Flerohopps Fsk	1	9	20	791 545	737 524	191 134	143 418	301%	76 453	28 738	60%
Guldgruvan förskola	7	99	110	7 953 518		78 748	31 032	68%	72 305	24 589	52%
Nygården förskola	8	131	ca 140	7 719 439		59 380	11 665	24%	55 139	7 423	16%
		684	767								
					Snitt fast kostnad förskola	47 715					

I tabell 1 (se bilaga 1) jämförs olika förskoleenheter i Nybro kommun utifrån deras kostnadseffektivitet 2025. Den visar fasta kostnader (hyra, lokalvård, fast måltidskostnad), preliminär småskalighetstillägg, beräknad kostnad per barn för dessa parametrar samt beräknad avvikelse från Nybro kommuns snitt. Att jämförelsen sker mot Nybro kommuns snitt beror av att andra kommuners officiella statistik inte är direkt jämförbar. Tabellen visar även hur mycket barnantalet behöver öka för att en enhet ska anses fullbelagd enligt ett pedagogiskt perspektiv.

Kostnadseffektiva enheter:

- Vitsippan har 102 inskrivna barn och en fast kostnad per barn på 36 964 kr, vilket är 23 % under Nybro kommuns snitt. Vid full kapacitet sjunker kostnaden till 32 786 kr, 31 % under snittet. Detta tyder på god resurseffektivitet.
- Ljunghaga förskola har en fast kostnad per barn på 27 730 kr, vilket är 42 % under snittet. Vid full kapacitet sjunker den till 23 108 kr, hela 52 % under snittet. Denna förskola är mycket kostnadseffektiv.

Underutnyttjade enheter:

- Flerohopps förskola har mycket få barn inskrivna (9 av 20 platser). Snittpriset är 301% över snittet i nuläget. Vid en fullbelagd förskola så blir kostnaden per barn 76 453 kr, vilket är 60 % över snittet.
- Förskolan Guldgruvan har höga lokalkostnader. Så trots att det är en stor förskola som vi normalt ser ger stordriftsfördelar är den ineffektiv även vid full beläggning. Så den behöver vara fullbelagd för att minska sina kostnader per barn, men får svårt att nå en positiv jämförelse på grund av de höga lokalkostnaderna.

Småskalighetens påverkan:

- Flera mindre enheter som Kristvallabrunn och Flerohopp visar höga kostnader per barn jämfört med snittet, särskilt vid låg beläggning. Detta illustrerar hur behovet av småskalighetstillägg påverkar kostnadseffektiviteten negativt. Kristvallabrunn har dessutom inte möjlighet att utöka sina platser, vilket omöjliggör en kostnadseffektivitet.

Sammanfattning:

- Enheter med hög beläggning tenderar att vara mer kostnadseffektiva.
- Små enheter har betydligt högre fasta kostnader per barn.
- Det finns stor potential att minska kostnader genom att optimera kapacitetsutnyttjandet.
- Vid framtida beslut bör både pedagogiska och ekonomiska faktorer vägas in.

2.2 Fastighetsstatus för förskolor

Fastighet	Status	Energiförbrukning	Underhållsbehov	Förutsättningar fastighet	Kommentarer
Vitsippan					ABNB äger inte lokalen.
Hanemålagården					Vent, brandlarm och belysning nya, ytskikt gamla.
Ljunghaga Förskola					Dåliga installationer, som vent och avlopp, men fräscha ytskikt, fönst., tak.
Madesjöskolan Fsk					Förskola Dragonen
Örrefors förskola					
Alsterbro Fsk					Ny byggd 2016
Bäckebo Fsk					Har annan verksamhet, där underhållsbehov är större. Takbyte närmar sig.
Örsjö Fsk					Underhållsbehov stort, energimässigt är bra.
Kristvallabrunn Fsk					
Flerohopp Fsk					Bra ytskikt, behov av ny vent.
Guldgruvan förskola					
Nygården förskola					Ny förskola

I tabell 2 (se bilaga 1) ges en översikt över fastigheternas skick utifrån energiförbrukning, underhållsbehov och allmänna förutsättningar. Färgerna (grön, gul, röd) används för att indikera tillstånd: grön = god status, gul = viss brist eller åtgärdsbehov, röd = stort behov av åtgärder. Den nya förskolan Nygården är inte bedömd i ovan material, liksom Guldgruvan som också är byggd i närtid. Förskolan Vitsippan hyrs av extern hyresvärd och inte genomgången av kommunens fastighetsbolag. Den är dock byggd ungefär samma tid som Guldgruvan.

Fastigheter i gott skick:

- Madesjö-, Alsterbro- och Bäckebo förskola har grönt i alla kategorier. Madesjö är renoverad och Alsterbro förskola byggdes för tio år sedan.

Fastigheter med tydliga brister:

- Förskolan Ljunghaga har en hög energiförbrukning och behov av underhåll gällande ventilation och avlopp, men fräscha ytskikt, fönster och tak.
- Även Hanemålagården har en hög energiförbrukning, ny ventilation och belysning men gamla ytskikt.

Fastigheter med blandad status:

- Örsjö förskola är energieffektiv men stort underhållsbehov i övrigt.
- Flerohopp förskola har bra ytskikt men fastigheten är i behov av ny ventilation.

Sammanfattning:

Flera fastigheter har goda förutsättningar, men det finns tydliga behov av tekniska uppgraderingar, särskilt vad gäller ventilation och installationer. Detta är ett första underlag som kommer att kompletteras av NBAB längre fram med fördjupad kunskap kring de olika byggnadernas status.

2.4 Fastighetsstatus för skolbyggnader

Fastighet	Frågor att utreda/status				Kommentarer
	Status	Energiförbrukning	Underhållsbehov	Förutsättningar fastighet	
Hanemålskolan					Underhållsbehov gammal del, gymnastik.
Anpassad Grundskola					Ny vent, nytt tak.
Paradisskolan Annexet					K-märkt, svårare underhåll, värme problem.
Paradisskolan Matsal					
Paradisskolan huvudbyggnad					
Ljunghaga resursskola					Dåliga installationer, som vent och avlopp, men fräscha ytskikt, fönst., tak.
Ljunghaga dagligverksamhet					Dåliga installationer, som vent och avlopp, men fräscha ytskikt, fönst., tak.
Fagerslättskolan huvud byggnad					
Fagerslättskolan matsalshus					
Fagerslättskolan gymnastik					Stor renoveringsbehov, salen och omkl.rum
Madesjöskolan F-3					
Madesjöskolan 4-6					Kyla
Madesjöskolan 7-9					Stort renoveringsbehov.
Orrefors F-6					Dåliga förutsättningar för byte av vent aggregat t.ex. Takbyte
Orrefors gymnastik					Stort renoverings behov. Takbyte. Målning fasad.
Alsterbro F-6					
Alsterbro 7-9					
Alsterbro slöjdhus					Riva.
Alsterbro gymnastik					Omkl.rum behövs renovera, resten ok.
Örsjö Skola					Underhållsbehov stort, energimässigt är bra.
Kristvallabrunn F-6					
Flerhoppsskola F-6					Behov av byte av fönsterna och ventilation, samt nya ytskikt.
Flerhopp matsal-gymnastik					Underhållsbehov matsal och omklädningsrum, ventilation.
Västerängsskolan					Helt nybyggd skola

I tabell 4 (se bilaga 1) ges en översikt över fastigheternas skick utifrån energiförbrukning, underhållsbehov och allmänna förutsättningar. Färgerna (grön, gul, röd) används för att indikera tillstånd: grön = god status, gul = viss brist eller åtgärdsbehov, röd = stort behov av åtgärder. Den nya Västerängsskolan är inte bedömd i ovan genomgång.

Fastigheter i gott skick.

- Paradisskolans huvudbyggnad, i vilken högstadieskolan befinner sig, är i bra skick över lag, liksom matsalsbyggnaden.
- Hanemålskolan, som är byggd relativt nyligen, är i gott skick, med undantag från gymnastiksalen som ligger i den äldre delen av byggnaden.
- Kristvallabrunn skola har gröna värden rakt igenom.

Fastigheter med tydliga brister:

- Fagerslättskolan huvudbyggnad och matsal har hög energiförbrukning och underhållsbehov. Tillhörande gymnastiksal inklusive omklädningsrum har ett stort renoveringsbehov.
- Madesjöskolans högstadium har omfattande renoveringsbehov.
- Orrefors skola samt gymnastiksal har dåliga förutsättningar för byte av ventilationsaggregat samt behov av takbyte.

Fastigheter med blandad status:

- Paradisskolan ”annexet”, där årskurs F-6 befinner sig, är k-märkt, vilket innebär att underhåll är mer komplicerat och kostsamt. I annat fall är fastigheten i gott skick.
- Flerhopp skola har låg energiförbrukning men ett omfattande underhållsbehov

Sammanfattning:

Flera fastigheter har goda förutsättningar, men det finns tydliga behov av tekniska uppgraderingar, särskilt vad gäller ventilation och installationer. Underlaget bygger på en första genomgång som kommer att kompletteras längre fram av NBAB med fördjupad kunskap kring de olika byggnadernas status.

3. Sammanfattning och slutsatser fram tills nu

Utredningen har gjort en gedigen kartläggning som ger en samlad bild av effektivitet och lokalernas status.

Vi ser såhär långt i utredningen att det finns stora möjligheter till att effektivisera våra förskolor och skolor utifrån barn- och elevantal. Det finns enheter som genom låga barn- och elevantal därmed har svårt att vara effektiva. Vi ser också att det i tätorten finns enheter idag som är lokaleffektiva men också att en samordning av enheter skulle göra det resurseffektivt. Således ser vi att det finns stora möjligheter att lokaleffektivisera både tätort och ytterområden. Det skulle frigöra kostnader från lokaler och underkapacitet till personal.

Vi har också en god översikt över lokalernas kort- och långsiktiga underhållsbehov samt hur energieffektiva de är.

Det pågår ett arbete att se hur vi genom beprövad erfarenhet och rekommendationer från Skolverket samt forskning kan se hur vi pedagogiskt bäst kan bygga en förskole- och skolenhet.

Barnprognoser finns per enhet baserat på de underlag vi har från statistik över barnafödande per område som rimligtvis kommer gå på en skolenhet.

Sista steget blir att sätta ihop dessa bilder per enhet och utifrån de skapa oss en bild av förutsättningarna på enhetsnivå. Då kommer vi se om enheten kan nå ett effektivt lokalutnyttjande på kort och lång sikt. I ytterområdena blir det en lokal analys baserat på prognoser i barnafödande och uppflyttning av förskolebarn till grundskolan. I tätorten kommer analysen behöva fokusera på hur många enheter som behövs utifrån elevantalet i tätorten på kort och lång sikt och vilka enheter som ger bäst förutsättningar pedagogiskt, lokalmässigt, underhållsmässigt, driftsmässigt samt utifrån en geografisk god spridning.

Det samlade förslaget ska sedan också ta hänsyn till arbetet med översiktsplanen och ambitionen med serviceorter.